

УДК 633.854.78.631.543.2

А. О. КУВШИНОВА, асистент кафедри ґрунтознавства та агрохімії
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна
E-mail: akuvshinova1804@gmail.com

ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ РОСЛИН НА ВРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ

Соняшник є однією з ключових сільськогосподарських культур в Україні, і його значення неможливо недооцінити. Україна залишається світовим лідером у виробництві та експорті соняшnikової олії. Основні фактори, що роблять цю культуру популярною для агровиробників у зоні Степу, це низькі виробничі витрати, соняшник є відносно невибагливою культурою, що добре адаптується до умов посушливого клімату. Також головним фактором слугує стабільний попит – українська соняшnikова олія та шрот користуються популярністю як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Однак є й виклики: виснаження ґрунтів, ризики хвороб і шкідників, необхідність чергування культур у сівозміні. Тому аграрії мають балансувати між вигодою і довгостроковою стійкістю виробництва.

Густота стояння рослин є одним із ключових факторів, що впливає на врожайність насіння гібридів соняшника. Оптимальна густота дозволяє рослинам ефективно використовувати світло, воду та поживні речовини, що сприяє формуванню великого та якісного насіння. Занадто велика чи, навпаки, занадто мала густота може знижувати врожайність, тому важливо підібрати оптимальний показник для кожного гібриду.

У посушливих південних умовах, висока густота може призвести до дефіциту вологи для окремих рослин, що погіршує їх ріст і знижує врожайність і якість насіння.

Полеві дослідження були проведені в умовах Південного Степу України у період 2023–2024 роках на базі ТДВ «Малинівка» (Миколаївський район, Миколаївська область). Дослід проводили з чотирма гібридами соняшника: Інтеграл, Равелін, Стаєр і Славсон. Норма висіву насіння становила 50 і 60 тис.

рослин на гектар. Повторність досліду чотириразова, площа дослідної ділянки 200 м² (10 м х 20 м), облікової – 120 м² (6 м х 20 м).

Урожайність насіння соняшнику враховували з кожної ділянки досліду ваговим методом. Агротехніка у досліді була загальноприйнятою для зони півдня України. Попередником соняшнику був ячмінь.

Результатами наших досліджень визначено, що мінімальну врожайність насіння формував ранньостиглий гібрид соняшнику Інтеграл – 3,13 т/га за густоти 50 тис. шт/га і 2,97 т/га за густоти стояння 70 тис.шт/га (рис. 1. 1). Проте середньостиглі гібриди Равелін і Стаєр за густоти 50 тис/га рослин сформували урожайність на рівні 3,62–3,68 т/га. Максимальну врожайність соняшнику, було сформовано гібридом Славсон на рівні 3,75 т/га (за густоти 50 тис/га) і 3,56 т/га (за густоти 70 тис/га). НІР₀₅, т/га по фактору А – 0,25–0,27, В – 0,12–0,14, АВ – 0,38–0,42.

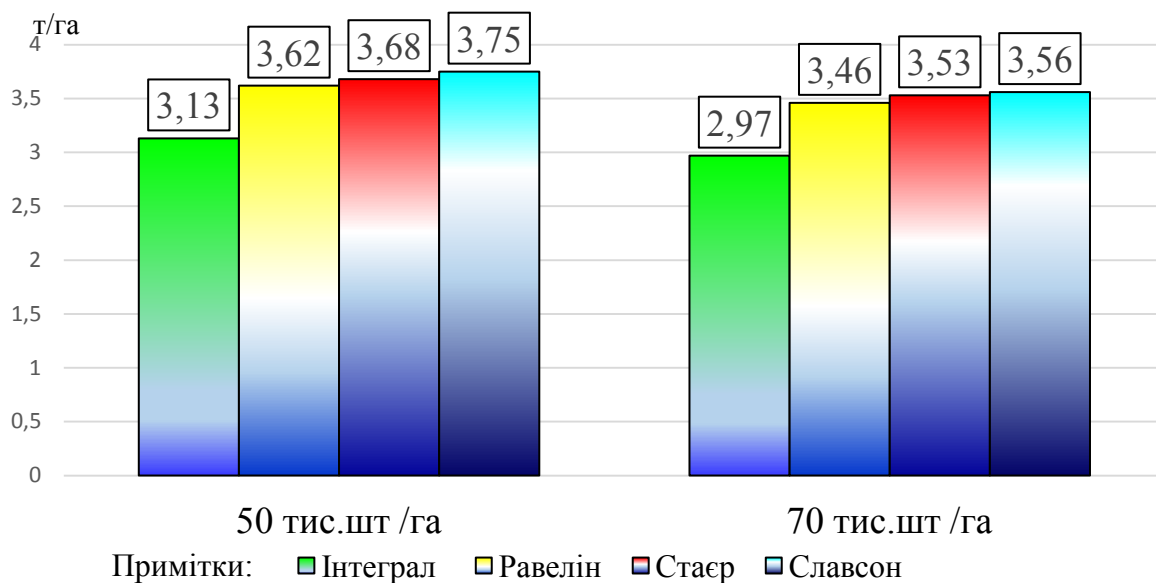

Рисунок 1 – Урожайність насіння гібридів соняшнику залежно від густоти стояння рослин (середнє за 2023–2024рр.), т/га

Урожайність ранньостиглого гібриду соняшнику Інтеграл перевищила гібрид Славсон на 0,62 т/га або 8,9 %. Дослідженнями доведено, що із середньостиглих гібридів більш урожайним був гібрид соняшнику Стаєр.

Аналізуючи густоту стояння рослин, зазначимо, що дещо ефективнішою виявилася густота 50 тис. рослин на гектар. У середньому по фактору врожайність насіння склала 4,09 т/га, що перевищувало більш загущений посів, на 0,13 т/га або на 3,3%.

Тобто, обидва взяті на дослідження фактори істотно позначились на рівні врожайності насіння соняшнику усіх досліджуваних гібридів.

Нашими дослідженнями доведено, що вирощування ранньостиглого гібриду Славсон за оптимальної густоти стояння становить 50 тис. шт/га, що дає змогу отримати врожайність на 1,8–0,13 т/га в середньому по всіх досліджуваних гібридах.